

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ДОРАДЧИХ СЛУЖБ УКРАЇНИ»

**СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ
ДОРАДНИЦТВО:
ПРОБЛЕМИ, СТРАТЕГІЯ ТА
ШЛЯХИ РОЗВИТКУ**

Матеріали науково-практичної конференції

16 жовтня 2013 р., м. Київ

Київ
ННЦ «ІАЕ»
2013

УДК 338.43:303.443

ББК 65.32

С 36

Редакційна колегія: Р. Я. Корінець, О. Ю. Лупенко,
М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк,
О. В. Каліберда, М. М. Ксенофонтос

Рекомендовано до друку вченою радою Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (протокол № 3 від 23 грудня 2013 р.)

С 36 Сільськогосподарське дорадництво: проблеми, стратегія та шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф., (Київ, 16 жовт. 2013 р.) / [ред. кол. : Р. Я. Корінець, О. Ю. Лупенко, М. Ф. Кропивко та ін.] – К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. – 152 с.

Збірник містить матеріали доповідей науково-практичної конференції «Сільськогосподарське дорадництво: проблеми, стратегія та шляхи розвитку». У доповідях відображено погляди авторів на стратегічні та програмні питання розвитку сільськогосподарського дорадництва України, що відображені в «Стратегії розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні», «Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва» та Плані заходів щодо реалізації «Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва» на період до 2015 року.

Розраховано на дорадників, експертів-дорадників, керівників та фахівців агропромислового виробництва, державних органів управління, науковців, професорсько-викладацький склад вищих навчальних закладів, широкий загал читачів.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 338.43:303.443

ББК 65.32

© ВГО «Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України», 2013

© Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2013

Тимчук В. М.	Методологічні підходи трансферу технологічних інновацій в системі дорадництва	84
Філатова В.Л.	Необхідність використання сої в годівлі сільськогосподарських тварин	87
Беженар Н. В.	Взаємодія між сільськогосподарськими товаровиробниками та дорадчими службами як передумова інноваційного оновлення АПВ	91
Веремейчик Н.В.	Теплозабезпечення сільських територій на основі раціонального використання місцевих ресурсів	93
Коваль І.В.	Роль консалтингу та дорадництва у розвитку аграрного ринку	95
Пугач Н.А.	Доцільність популяризації знань про сільський зелений туризм серед сільської молоді	108
Тісняк О.С.	Перспективи взаємодії між сільськогосподарськими товаровиробниками та службами дорадництва за етапами ризик-менеджменту	116
Якунічева А.Ю.	Вивчення попиту на дорадчі послуги в Запорізькій області	118
	Стратегія розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні	124
	Концепція формування державної системи сільськогосподарського дорадництва (проект)	142
	План заходів щодо реалізації «Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва» на період до 2015 року	146
	Рекомендації науково-практичної конференції «Сільськогосподарське дорадництво: проблеми, стратегія та шляхи розвитку»	147

4) аналіз виконання запланованих завдань та міри прояву факторів ризику;

5) задіяння одного із розроблених варіантів протидії, що відповідав би фактичній господарській ситуації.

На мікроекономічному рівні актуальністю відзначається проблема з урахування можливого прояву факторів ризику та щодо його мінімізації. Стосовно цього в аграрному секторі для вирішення згаданого завдання важливим є активізація співпраці сільськогосподарських товаровиробників зі службами дорадництва. Однією з переваг такої співпраці є наявність у державних та приватних служб дорадництва безпосередніх контактів із багатьма підприємствами та іншими суб'єктами господарювання, інформація щодо досвіду вирішення їх господарських проблем, особливо із сукупності питань ризик-менеджменту. В зв'язку з цим, ефективна співпраця між сільськогосподарськими товаровиробниками і службами дорадництва з успішного опановування інструментарію ризик-менеджменту сприятиме підвищенню стійкості сільськогосподарського виробництва, зменшенню можливих втрат та ефективнішому використанню ресурсів під час виконання господарських програм.

УДК631.1.027:[631.152:658.012.011.56]

ВИВЧЕННЯ ПОПИТУ НА ДОРАДЧІ ПОСЛУГИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

А. Ю. Якунічева,

аспірантка,

Таврійський державний агротехнологічний університет

Зробити об'єктивну та точну оцінку стану дорадчої діяльності в аграрній сфері загалом по Україні доволі складно, оскільки не існує єдиних критеріїв оцінки, не здійснюється системний моніторинг щодо поширення сільськогосподарських знань та досягнутих результатів. Даних, які реєструються в Міністерстві аграрної політики та продовольства України щодо діяльності сільськогосподарських дорадчих служб недостатньо, оскільки вони відстежують пе-

реважно кількість існуючих дорадчих структур та сертифікованих дорадників, кількість здійснених інформаційно-консультаційних заходів та обсяг витрачених на це бюджетних коштів.

Таким чином, найбільш вагомим джерелом інформації щодо здійснення дорадчої діяльності та в цілому функціонування ринку дорадчих послуг в Україні є вивчення громадської думки, особливо для оцінки затребуваності інформаційно-консультаційних послуг.

З метою визначення найбільш ефективних способів задоволення потреб сільськогосподарських підприємств в дорадчих (інформаційно-консультаційних) послугах було здійснено маркетингове дослідження ринку дорадчих послуг в Запорізькому регіоні з використанням опрацьованої автором методики експертної оцінки.

У результаті вибіркового анкетного опитування суб'єктів дорадчої (інформаційно-консультаційної) діяльності: сільськогосподарських товаровиробників, представників органів місцевого самоврядування (голів сільських та селищних рад), сільських мешканців та представників дорадчих служб Запорізької області з'ясовано, що більше 20% сільськогосподарських виробників та 45% голів сільських та селищних рад – потенційних клієнтів, охоплені інформаційно-консультаційною діяльністю. Важливим для себе одержання дорадчих послуг вважають 87,5% підприємців та 81% сільських мешканців (рис. 1).

Рис. 1. Визначення досвіду та потреби в зверненні до дорадчих служб

Щодо причин, які стають на перешкоді одержання дорадчих послуг, які називають клієнти інформаційно-консультаційних (дорадчих) служб, то найважливішою причиною незатребуваності дорадчих послуг респонденти назвали недостатнє їх інформування про послуги, що пропонуються дорадчими службами (35–42 % відповідей) (табл.).

Таблиця

Причини, що стають на перешкоді одержання дорадчих послуг сільськогосподарськими товаровиробниками та органами сільського самоврядування в Запорізькій області
(у відсотках і за ступенем важливості)

Сільськогосподарські товаровиробники			Органи сільського самоврядування		
Основні блоки інформації	відповідь		Основні блоки інформації	відповідь	
	%	ранг		%	ранг
Нестача інформаційних джерел про можливість одержання послуги	35,42	1	Нестача інформаційних джерел про можливість одержання послуги	41,41	1
Самостійне вирішення всіх питань	25,00	2	Недостатня кількість дорадчих структур	21,21	2
Висока вартість дорадчих послуг	18,75	3	Висока вартість дорадчих послуг	15,15	3
Відсутність впевненості в конфіденційності власних даних	9,42	4	Самостійне вирішення всіх питань	15,15	4
Вузька номенклатура дорадчих послуг	6,25	5	Вузька номенклатура дорадчих послуг	5,05	5
Недостатня кількість дорадчих структур	4,17	6	Негативний досвід співпраці з дорадниками	2,02	6
Негативний досвід співпраці з дорадниками	1	7			

Другою причиною за ступенем значимості сільськогосподарські товаровиробники вказали відсутність необхідності звертатися за сторонньою допомогою – керівники підприємств вважають, що більшість проблем, з якими стикається їхнє господарство, вони можуть вирішити самостійно. Цей факт свідчить не лише про професійну спроможність сільгосптоваровиробників, а й про мо-

жливе викривлене оцінювання власних сил у бік завищування очікувань у правильності обраних дій, і відповідно заниження оцінки професійних здібностей консультантів – дорадників. Адже незначним, але ж присутнім фактором незапитаності дорадчих послуг сільськогосподарськими товаровиробниками відзначили відсутність впевненості в конфіденційності власних даних – 10% опитаних та негативний досвід співпраці з дорадниками – менше 1%.

Для представників органів місцевого самоврядування другою за значимістю причиною стала недостатня кількість існуючих дорадчих структур. Тож знову таки вказується про доцільність прийняття та реалізації на період до 2015 року «Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва» (2011 р.), якою передбачено створення крім Національного центру сільськогосподарського дорадництва, обласних (регіональних) сільськогосподарських дорадчих служб з їх районними відділами. Цією Концепцією передбачено надання соціально спрямованих дорадчих послуг, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел не менш як 90 відсоткам суб'єктів господарювання на селі і сільського населення. Тож третя вагома причина – висока вартість послуг, через низьку платоспроможність клієнтів, може бути вирішена. Незначна кількість респондентів (5–6%) серед причин зазначили обмеженість номенклатури дорадчих послуг. Це вказує на те, що на сьогодні дорадчі служби пропонують широкий спектр своїх послуг.

Визначаючи фактори, що спонукають клієнтів до того, аби звернутися по допомогу до дорадчих структур, сільгосптоваровиробники виділили досвід існування ДС – 37 % опитаних, наявність кваліфікованих спеціалістів – 19 % відповідей, вартість послуг важлива для 15 % респондентів, та зацікавленість та відкритість працівників дорадчої служби – 11% (рис. 2).

Щодо опитування представників органів місцевого сільського самоврядування, то найважливішою причиною для обрання тієї чи іншої дорадчої служби вони вказали наявність у ДС кваліфікованих спеціалістів – половина опитаних, другим фактором стала вартість послуг – 19 % та на третьому місці – репутація дорадчої служби. Таким чином, новостворена дорадча служба задля збільшення обсягу замовлень повинна максимально ефективно викорис-

товувати професійні здібності своїх дорадників задля завойовування доброї репутації. Що стосується вартості пропонованих послуг, то з огляду на значимість цього фактора, більшості дорадчих служб необхідно переглянути свою цінову політику.

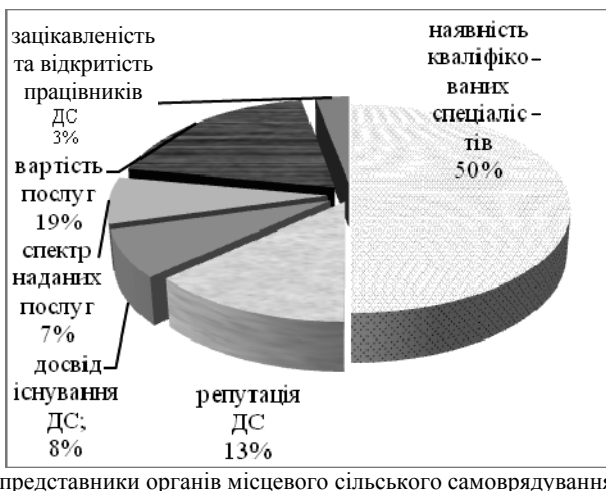
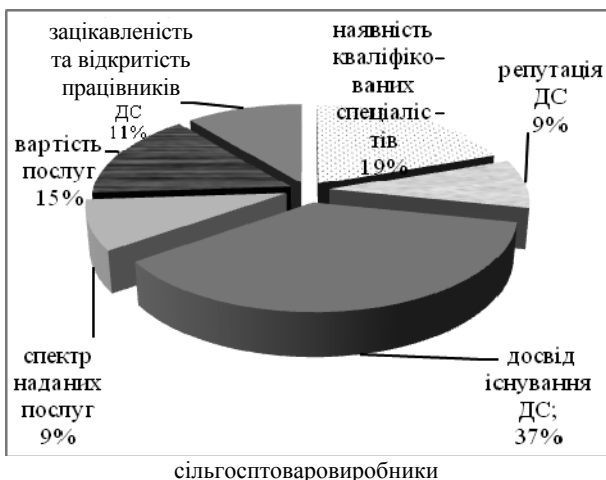

Рис. 2. Рейтинг факторів за ступенем важливості та значимості, що спричиняють вибір ДС (ІКС)

За результатами відповідей можна зробити висновок, що існує достатньо високий попит на дорадчі (інформаційно-консультаційні) послуги, керівники та спеціалісти підприємств починають розуміти, що без поради кваліфікованих фахівців приймати ефективні оперативні та перспективні рішення небезпечно, причому інформація стосовно ціни та збуту виробленої продукції сьогодні є вирішальною й найбільш затребуваною.

Висновки. Результати експертних опитувань, проведених серед керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств різних форм власності Запорізької області, свідчать про їх позитивне ставлення до інформаційно-консультаційних послуг. Аналізуючи отримані результати, можна зробити висновок, що 87,5 % експертів визнали велику значущість дорадчих послуг у підвищенні ефективності сільськогосподарської діяльності господарства. Визнали потребу у зверненні до дорадчих служб 93 % сільгосптоваровиробників та майже 70 % представників органів місцевого самоврядування. Натомість лише 22% сільгосптоваровиробників Запорізької області та 45% представників органів місцевого самоврядування визнали факт співпраці з дорадчими службами області.

З'ясовані: причини, що стають на перешкоді надання та одержання дорадчих послуг, серед яких: нестача інформаційних джерел про можливість одержання послуги, недостатня кількість дорадчих структур, висока вартість дорадчих послуг, самостійне вирішення всіх питань; фактори, що спричиняють вибір тієї чи іншої дорадчої служби та інші питання, щодо організації та сприйняття дорадчої діяльності: досвід існування ДС, наявність кваліфікованих спеціалістів, вартість послуг.